

2022-09-28

Dnr: P2-5/2223

Till: Utbildningsdepartementet

Remissvar:

En ny förordning om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder

Utbildningsdepartementets dnr U2022/02259.

Sveriges förenade studentkårer, SFS, har erbjudits lämna sina synpunkter på *En ny förordning om möjlighet för universitet och högskolor att tillhandahålla bostäder* till Utbildningsdepartementet.

SFS välkomnar promemorians förslag om att alla lärosäten ska ha möjlighet att hyra ut bostäder. SFS generella bild är positiv. SFS delar i grunden problembilden, bostadsbristen hindrar rörligheten av personal och studenter till högskolan och även den högre utbildningens internationalisering. Inte enbart för att motverka en snedvridning av konkurrensen, utan även för att få ett mer rättvist system för både lärosäten och berörda individer. SFS välkomnar även förslaget att fler grupper av internationella studenter och forskare ska ha möjlighet att hyra de bostäder universitet och högskolor tillhandahåller.

SFS ställer sig dock tveksamma till att högskolorna ska ha möjlighet att använda anslagsmedel för att finansiera bostadsuthyrningen, då den högre utbildningen redan präglas av en underfinansiering. Ett ytterligare användningsområde för anslagsmedlen riskerar att förvärpa den redan befintliga urholkningen av högre utbildning, vilket riskerar att ställa det internationella utbytet mot högskolans undervisande uppdrag.

SFS ser positivt på promemorians syfte att stärka internationaliseringen. Högskolans verksamhet i forskning och utbildning är i grunden internationella och det internationella utbytet för studenter och forskare behöver därför underlättas. Genomgående i promemorian betonas att praktiska förutsättningar, såsom tillgång till bostad, är nödvändigt för att det internationella utbytet i högre utbildning och forskning ska kunna realiseras. Internationella studenter är också en grupp som oftare saknar insyn i möjligheterna att söka bostad och kan ha svårare att få en bostad under sin studietid – särskilt inte om denna är under en kortare period. Det är positivt att alla statliga universitet och högskolor med förslaget skulle få möjlighet att hyra ut till dessa.

SFS anser att det är bra att göra det möjligt att hyra ut bostäder till fler grupper av internationella studenter och forskare än i dag. Det är även bra att avgift tas ut för bostadsuthyrningens omkostnader för att inte belasta lärosätenas anslagsmedel för mycket.

6.2 En samlad reglering i en ny förordning

SFS tillstyrker förslaget om en samlad reglering i en ny förordning för att få ett enhetligt regelverk för alla statliga lärosäten.

6.3 Det ska vara tillåtet att hyra ut bostäder till fler grupper

SFS tillstyrker förslaget om att det ska vara tillåtet att hyra ut bostäder till utbytesstudenter, gästforskare, avgiftsskyldiga studenter, studenter på forskarnivå och forskare tidigt i karriären.

SFS invänder mot att förslaget inte inbegriper fritt inresande studenter som inte betalar studieavgifter. Detta eftersom förslaget att lärosäten ska ha möjlighet till uthyrning, är i syfte att främja internationaliseringen av högre utbildning. Det borde därför inte finnas någon anledning att fritt inresande internationella studenter från EU/ESS inte skulle ha möjlighet att hyra de bostäder lärosätena hyr ut. Utredningen har heller inte gett skäl för att denna grupp inte inkluderas bland de grupper som omfattas av förslaget.

SFS anser även att utredningens motivering till urval av grupper det ska vara tillåtet att hyra ut bostäder till, även motiverar att inhemska studenter studerande vid en beställd utbildning inkluderas. Förslaget att utbytesstudenter och avgiftsbetalande studenter ska ha möjlighet att hyra lärosätenas bostäder motiveras med att dessa inte har samma förutsättningar som andra studenter att få en bostad. Denna bedömning delar SFS. Däremot menar SFS att studenter vid beställd utbildning omfattas av samma förutsättningar att hitta bostad. Med beställd utbildning avses högskoleutbildning enligt avtal med annat svenskt lärosäte i Sverige eller övriga ESS.¹ Det kan till exempel gälla en student som studerar ett masterprogram vid Lunds universitet, men via universitetets avtal med Örebro universitet, för en termin studerar i Örebro. Dessa studenter kommer därmed till den angivna orten under en begränsad tid, samtidigt som de inte haft samma möjligheter till framförhållning att hitta bostad som lokala studenter. Därför menar SFS att även dessa studenter borde omfattas av förslaget.

SFS anser även att det bör finnas möjlighet för inhemska studenter att hyra av dessa bostäder i de fall då lärosätets bostäder står vakanta, om det finns en sådan efterfrågan på studentbostäder. Detta bör vara tidsbegränsat eftersom bostäderna främst ska gå till internationella studenter. Uthyrning till inhemska studenter i vissa fall vore dock bra för att undvika onödiga utgifter för lärosätet och för att uthyrningen inte ska ha inverkan på övrig verksamhet.

¹ UKÄ, Intäkter till utbildning på grundnivå och avancerad nivå
<https://www.uka.se/statistik--analys/hogskolan-i-siffror/statistik/beskrivningar-av-statistiken-i-databasen-hogskolan-i-siffror/ekonomi/ekonomi/2018-02-23-intakter-till-utbildning-pa-grundniva-och-avancerad-niva.html>

6.4 Nya krav för att universiteten och högskolorna ska få hyra bostadslägenheter

SFS tillstyrker förslaget. SFS ställer sig frågande till definitionen av bostadsbrist, om det är en generell bostadsbrist på orten som avses och på vilka kriterier bedömningen ska baseras på.

6.5 Universiteten och högskolorna ska få hyra bostadslägenheter med en hyrestid på högst tio år

SFS varken tillstyrker eller avstyrker förslaget.

6.6 Universiteten och högskolorna ska ta ut en avgift när de hyr ut bostäder i andra hand

SFS tillstyrker förslaget.

6.7 Statlig ersättning

SFS tillstyrker delvis förslaget. Det är rimligt att de kostnader som inte kan täckas av avgifterna, till exempel kostnader på grund av vakanser, istället ska kunna täckas av anslagsmedel. För att minimera risken att lärosätet behöver täcka kostnader med hjälp av anslagsmedel, bör även uthyrning till nationella studenter vara möjlig i begränsad omfattning. Då detta framförallt vore motiverat av att minska risk för användning av anslagsmedel, skulle det även kunna hjälpa inhemska studenter på orter med bostadsbrist.

6.8 Redovisning och bevarande av uppgifter

SFS tillstyrker förslaget.

9.2 Konsekvenser för studenter och forskare och andra grupper av enskilda

SFS delar bedömningen att förslagen kommer underlätta internationellt utbyte i högskolan och välkomnar att internationaliseringen omnämns som en kvalitetsaspekt av högre utbildning. SFS instämmer även i bedömningen att praktiska förutsättningar för internationella studenter att genomföra sina utbyten på svenska högskolor och universitet är av avgörande betydelse för internationaliseringen.

SFS instämmer endast delvis i bedömningen att lärosätenas möjlighet att tillhandahålla bostäder endast skulle påverka det generella utbudet av bostäder marginellt. Liksom utredningen konstaterar finns ett kraftigt underskott på studentbostäder i landet.² På de orter där bostadsbrist råder, kan även små minskningar av det totala beståndet ha stor inverkan.

² s 12 i promemorian.

Detta gäller särskilt om de bostäder som lärosätena övertar till uthyrning tas från det befintliga beståndet av studentbostäder. Trots att den uthyrning lärosätena kan antas tillhandahålla med stor sannolikhet kommer ske i begränsad utsträckning, finns flera indikatorer på att efterfrågan av studentbostäder kommer att öka de kommande åren. Detta eftersom vi enligt flera bedömningar står inför en lågkonjunktur i samhällsekonomin, något som brukar kunna innebära att antalet studenter ökar. Därtill kan även en ökning av antalet studenter ske till följd av ökad storlek på kommande årskullar, samt att det nya omställningsstudiestödet ökar tillflödet av studenter till högre utbildning.

Denna utveckling är dock inget som SFS betraktar som ett hinder för promemorians förslag. Däremot är en ökad nybyggnation av studentbostäder nödvändigt för att på sikt säkra tillgången på bostäder för såväl nationella studenter som internationella studenter.

Övriga synpunkter om tillgång till bostad som förutsättning för studier

I grunden löser förslagen i promemorian dock inte problematiken med bostadsbristens påverkan på högskolornas rekrytering. Den grundläggande problematiken för både nationella och internationella studenter är nämligen en generell bostadsbrist. SFS ser därför en risk för att uthyrning till internationella studenter riskerar att ställas mot svenska studenters bostadsförsörjning. Detta vore olyckligt då alla parter tjänar på ett utökat internationellt utbyte. Den föreslagna ändringen är ett steg på vägen, men denna risk blir även förhöjd när än fler internationella studentgrupper med förslaget omfattas av möjlighet att hyra bostäder av lärosätena.

Övriga synpunkter om hinder för internationalisering

Avslutningsvis vill SFS lyfta andra hinder mot internationaliseringen utöver bostadsförsörjningen. De reformer som skett på migrationsområdet, särskilt försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd, innebär betydande negativa konsekvenser för doktorander och forskare, och även för studenter. Försörjningskravet kan innebära att internationella studenter och doktorander inte söker sig till Sverige, eftersom det nya försörjningskravet gör det svårare för dem att stanna kvar och arbeta i Sverige efter studierna. Även studieavgifterna för utomeuropeiska studenter är ett hinder för internationaliseringen. SFS är starkt emot avgifter för högre utbildning och anser att utbildning ska vara avgiftsfri för alla.

Jacob Färnert
Vice ordförande
jacob.farnert@sfs.se
070-545 75 57

Amanda Beckman
Politisk sekreterare
amanda.beckman@sfs.se
070-729 44 28